

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δέκατος τρίτος

Συνδρομή ἰτησια : Ἐν Ἑλλάδι ρρ 12. ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ρρ 20. - Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ 1 ταυαυαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἰτησιαί. - Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως : Ὁδὸς Σταδίου, 6

28 Μαρτίου 1882

Ἡ πρώτη ἑορτῆ

ΤΗΣ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ ἘΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Τῇ 15 Μαρτίου 1838 ἐξεδίδετο τὸ ἐπόμενον βασιλικὸν διάταγμα, δι' οὗ καθιεροῦτο ἡ 25 Μαρτίου ὡς ἡμέρα ἐθνικῆς ἑορτῆς ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

ΔΙΑΔΗΜΙ ΟΘΩΝ

Ἐλέω Θεοῦ

Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπὶ τῇ προτάσει τῆς Ἡμετέρας ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας, θεωρήσαντες ὅτι ἡ ἡμέρα τῆς 25 Μαρτίου, λαμπρὰ καθ' ἑαυτὴν εἰς πάντα Ἑλληνα διὰ τὴν ἐν αὐτῇ τελευτήν ἐορτὴν τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, εἶναι προσέτι λαμπρὰ καὶ χαρμόσυνος διὰ τὴν καθ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἑναρξίν τοῦ περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, καθιεροῦμεν τὴν ἡμέραν ταύτην εἰς τὸ διηνεκέες ὡς ἡμέραν ἐθνικῆς ἑορτῆς.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 15 (27) Μαρτίου 1838.

ΟΘΩΝ.

Ὁ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτλ.

Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας

Γ. ΓΑΡΑΚΗΣ.

Ἴδου δὲ πῶς περιγράφει τὴν τελεσθεῖσαν τότε πρῶτον ἐθνικὴν ἑορτὴν ἡ «Ἀθηνα» τοῦ καιροῦ ἐκείνου.

Ἡ σημερινὴ ἡμέρα, ἡ 25 Μαρτίου, ἡ τόσον σεβαστὴ εἰς ὅλην τὴν χριστιανοσύνην διὰ τὸν ἐορταζόμενον εὐαγγελισμόν τῆς Θεοτόκου, καὶ τόσον λαμπρὰ καὶ χαρμόσυνος ἰδίως εἰς τοὺς Ἑλληνας διὰ τὴν ἑναρξίν τῆς ἐπαναστάσεώς μας κατὰ τὸ 1821, καθιερώθη τέλος πάντων, ὡς εἶπομεν, ἀπὸ τὸν Βασιλέα, ἐθνικὴ ἑορτῆ, διὰ τοῦ διατάγματος τοῦ ἀπὸ 15 τοῦ τρέχοντος μηνός, κατὰ τὴν κοινὴν τοῦ ἔθνους εὐχὴν καὶ κατὰ πρότασιν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Παιδείας Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας.

Πρὸ τριῶν ἡμερῶν λοιπὸν ἐξεδόθη τὸ πρόγραμμα τῆς ἑορτῆς, καὶ χθὲς πρὸς τὸ ἑσπέρας 21 κανονοβολισμοὶ ἐπροσήμαναν τῆς ἀκολουθούσης ἡμέρας τὸ ἐπίσημον.

Σήμερον δὲ τὸ πρωῒ, περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, 21 πάλιν κανονοβολισμοὶ καὶ ἡ ἐωθινὴ μουσικὴ ἀνήγγειλαν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πρωτευ-

ούσης τὴν ἑορτὴν, καὶ τὴν 8 ὥραν π. μ. ἡ ἑνοπλος φρουρὰ τῆς πόλεως παρετάχθη εἰς τὰς ὁδοὺς, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐμελλε νὰ διαβῆ ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασιλισσα διὰ νὰ ἔλθουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Εἰρήνης.

Τὴν 9 ὥραν ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασιλισσα ἔφθασαν ἐφ' ἄρματος ἀνευφημούμενοι ἀπὸ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου παρευρέθησαν ὅλοι αἱ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ Ἀρχαί, ἡ δημοτικὴ Ἀρχὴ τῆς πόλεως καὶ ὅλοι αἱ συντεχνίαί, ὅλοι σχεδὸν οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ χωρίων καὶ πλῆθος πολλὸ τοῦ λαοῦ, ὅπου ἐψάλη κατάλληλος τῆς ἑορτῆς δοξολογία πρὸς τὸν Ὑψίστον.

Εἰς τὴν χαρμόσυνον καὶ πάνδημον ταύτην ἑλληνικὴν ἑορτὴν παρευρέθησαν καὶ οἱ ἀντιπρέσβεις τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ἰσπανίας καὶ Σβεκίας ὁμοῦ καὶ οἱ ἀνώτεροι ἀξίωματικοὶ τῶν Ἀγγλικῶν καὶ Γαλλικῶν πλοίων, καθὼς καὶ οἱ ὑπάλληλοι τῶν πρεσβειῶν αὐτῶν, οἵτινες συνεώρτασαν μαζῆ μας τὴν λαμπρὰν ἀνάμνησιν τῆς ἐπετείου ἡμέρας τῆς ἐθνεγέρσεώς μας. Μόνον δὲ οἱ κύριοι πρέσβεις τῆς Ρωσσίας καὶ Αὐστρίας μετὰ τῶν ὑπαλλήλων των καὶ μαζῆ μετ' αὐτοὺς ὁ ἀντιπρέσβυς τῆς Βαυαρίας δὲν μᾶς ἀξίωσαν τῆς παρουσίας των εἴνα μὴ μιανθῶσι (καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἐπαναστάσεώς μας) ἀλλ' εἶνα φάγωσι τὸ πάσχα.

Τὴν ἀπόλυσιν δὲ τῆς δοξολογίας τὴν ἐσημαναν 21 κανονοβολισμοὶ καὶ ὁ Βασιλεὺς μετὰ τῆς Βασιλισσῆς μας συνωδευμένοι μετὰ τὰς ἀνευφημίας καὶ εὐχὰς τοῦ λαοῦ, προπορευομένων καὶ ἀκολουθούντων τῶν συντεχνιῶν καὶ τῶν περιγύρων γεωργῶν μας κλ. ἐπέστρεψαν εἰς τὰ βασιλεια, τὰ ὅποια ποὺς περικυκλούντες ὅλοι οὗτοι ἐχόρευαν καὶ συνευθυμούσαν εὐλογοῦντες τὸν Βασιλέα καὶ τὴν Βασιλισσάν μας.

Ἐνθουσιασμένοι ὅλοι οἱ παρευρεθέντες εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἀπὸ τὴν ἐπέτειον ταύτην τῆς ἐθνεγέρσεώς μας ἡμέραν, σκιρτῶντες καὶ ἀγαλλόμενοι ἐπανηγύριζον ἀναπολοῦντες εἰς τὴν μνήμην των τοὺς κινδύνους των, τὰς μάχας των καὶ πρὸ πάντων τὰς μάχας τοῦ Βαλτετσίου, τῶν Δερβενακίων, τῆς Ἀμπλιάνης, τῆς Κλείσθας καὶ Ράχοβας, τῆς Κράπης καὶ τῆς Μαλάζας, τὰς ἐνδόξους ναυμαχίας τῶν Π. Πάτρων, τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, τῆς Σάμου, τοῦ Καφηρέως κλ. καὶ πρὸ πάντων ἐκείνην τῶν Ἀδαρίων τῶν στόλων

τῶν τριῶν συμμάχων Δυναμειῶν, ἧτις ἐστεφάνωσαν τοὺς ἀγῶνάς μας ἑμοῦ καὶ τὴν εἰς τὸ Πεταλίδιον ἀπόβασιν τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων, τὰ ὁποῖα ἐκαθάρισαν τὸ ἱερόν ἔδαφός μας ἀπὸ τοὺς Ἀραβας καὶ ἔφεραν πλήρη τὴν εἰρήνην εἰς τὸν τόπον μας.

Εἶνε τῶνόντι περιεργὸν νὰ παρατηρήσῃ τις, ἀφ' ἐνὸς μέρους, πόση χαρὰ διεχύθη ἔξαφνα σήμερον εἰς τὰς καρδίας καὶ τὰ πρόσωπα ὅλων τῶν Ἑλλήνων, πόσον συναισθάνονται τὸ σοβαρὸν καὶ μεγαλεπήβολον τοῦ ἐπιχειρήματός των, καὶ πάλιν ἀφ' ἑτέρου, πόσον ἔξαφνα τοὺς βλέπει τις ἀπὸ εὐθυμίας νὰ μεταβαίνουν εἰς τὴν σύννοιαν ἐνθυμούμενοι τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους ὑπέφεραν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας μας καὶ τὰ σφάγια τὰ ὁποῖα ἐπρόσφεραν εἰς τὸν ἱερόν αὐτῆς θωμόν.

Ἡ ὑψηλὴ καὶ μεγίστη ἰδέα αὐτῆς τῆς ἱερᾶς ἐλευθερίας, τὴν ὁποῖαν ἀνύψωσαν οἱ προπάτορές μας εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης τῆς, καὶ τῆς δόξας τὰ θαύματα ἀνεπήδησαν, μετὰ παρέλευσιν τῶσων αἰῶνων, ἀπὸ τὰς Θερμοπύλας, τὸν Μαραθῶνα καὶ τὰς Πλαταιάς, εἰς τὸ Μεσολόγγιον, Σπάρτην καὶ Φραγκοκάστελον, καὶ ἀπὸ τὸ Ἄρτεμισιον, τὴν Σαλαμίνα καὶ τὴν Μυκάλην εἰς τὸν Γέροντα, Κάρπαθον καὶ Κρήτην ἧτις τότε μὲν ἐξέπληξε τὴν οἰκουμένην, νῦν δὲ ἐκίνησεν ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς φωτισμένης Εὐρώπης καὶ ἔφερε γενικὴν μεταβολὴν καὶ νέαν μορφήν εἰς τὸν φωτισμένον κόσμον, δὲν ἦτο παράδοξον ἂν ἀποτα ἔφερε καὶ αὐτὴν τὴν κατῆφειαν εἰς τοὺς εὐθυμούντας Ἑλληνας, ὅταν ἐσυλλογίζοντο ὅτι ἡ τόσον ἀκριβὰ ἀγορασμένη ἐλευθερία των αὐτῆ δὲν ἐτέθη ἀκόμη ἐπὶ τῶν πολιτικῶν θεσμῶν εἰς τὰ στερεὰ θεμέλιά της, εἰς τὰ ὁποῖα μόνον στηριζομένη ὑπόσχεται διάδοσιν τῶν οὐρανίων αὐτῆς ἀγαθῶν.

Καὶ πόσῃν ἐπισημότητα δὲν ἤθελε δώσει ἡ ἔορτὴ αὕτη εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὅλον τὸν φωτισμένον κόσμον, ἂν μαζὴ μὲ τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου, τῆς φανερώσεως τοῦ ἀπ' αἰῶνος μυσηρίου, τῆς ἐθνεγέρσεώς μας καὶ λοιπὰ ἐπανηγυρίζετο καὶ ἡ καθίδρυσις τοῦ συντάγματός μας, ἡ στερέωσις τῆς ἐλευθερίας μας αὐτῆς εἰς τὴν κοινωνίαν μας.

Ἄλλ' ἄς ἔλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον τῆς ἑορτῆς. Ὁ Δῆμος τῶν Ἀθηναίων εἶχε σῆσαι ἐν τρόπαιον ἔξωθεν τῆς πλατείας τοῦ Παλατίου διὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην, περὶ τὸ ὅποιον συνηθρίζοντο καὶ ἐχώρευον οἱ Ἑλληνες, ἐν τῷ μεταξὺ λοιπὸν τούτῳ παρουσιάζεται ἔξαφνα ἡ πρεσβύτις καὶ λευκόκομος ἀδελφὴ τῶν διακρινομένων διὰ τὴν ξεχωριστὴν ἀνδρείαν τῶν ἀδελφῶν Λέκκα, ἧτις ἀποτεινομένη πρὸς τοὺς χορηγούς τοὺς εἶπε· Σταματήσατε, παιδιὰ μου, εἰς ἐμέ ἀρχίει ν' ἀρχίσω τὸν χορὸν, διότι εἰς αὐτὸ τὸ ἔδαφος ἐπρόσφερα θύματα δέω ἀνδρείους ἀδελφοὺς καὶ τὸν μονα-

χὸν μου υἱόν. Καὶ τοιουτοτρόπως μὲ τὰ δάκρυα εἰς τὰ ὄμματα συνεχόρευε καὶ συναγάλλετο μὲ τοὺς Ἑλληνας.

Ἄς λέγουν λοιπὸν ὅ,τι θέλουν οἱ ἄσπονδοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐχθροὶ Φαλμεραῖροι καὶ ἄλλοι ἡμεῖς καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἀρχαίων Σπαρτιατῶν τὸ πνεῦμα εὐρίσκομεν εἰς τὰς Ἑλληνίδας.

Τελευταῖον, καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν σήμερον ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἦτο μία πανήγυρις. Τὸ ἐσπέρας ἐφωτίσθησαν λαμπρῶς ἡ Ἀκρόπολις, ὅλα τὰ δημόσια καταστήματα καὶ ὅλαι αἱ οἰκίαι· εἰς τὴν μίαν πλευρὰν τοῦ Λυκαβητοῦ ἐσχηματίσθη διὰ τῶν φανῶν εἰς μεγάλους σταυροὺς, τοῦ ὁποῖου ἡ θέα κάμνει μεγίστην ἐντύπωσιν, ὅπως ὁ κόσμος εὐθυμεῖ καὶ ἡ εὐθυμία ἴσως θέλει διαρκέσει ἕως τὰ ἐξημερώματα τῆς αὔριον».

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΕΙΜΗΛΙΑ

Ἀναμνήσεις μεγάλης ἐποχῆς.

Μία ὀμηρικὴ μάχη. Οἱ μαχηταὶ τοῦ 21 τὰ ὄπλα αὐτῶν δὲν ἐλάμβανον ἀπὸ τινος ἀποθήκης τοῦ δημοσίου, ἀλλὰ πολὺ πονοῦντες, ἐνίοτε δὲ καὶ κινδυνεύοντες ἀπέκτων αὐτὰ! Ἐπιμῶντο δὲ πολὺ τὰ καλὰ ἄρματα καὶ πολλῶν κειμηλίων προσιμῶντο, μόνος δὲ ὁ εἰς τὰς χεῖρας ἔχων τοιαῦτα ἠδύνατο πεποιθότως νὰ εἶπῃ τὸ ὑπερῆφανον ἔπος: «Πασᾶ μου ἔχω τὸ σπαθί». Ἡ φωνὴ δὲ ἱκανοῦ τουφεκίου ἐγνωρίζετο ἐν μέσῳ τοῦ κρότου τῆς μάχης ὑπὸ τῶν κατατετριμμένων ἐν τοῖς πολέμοις ἀνδρείων. Οὕτως ἐν τῇ μάχῃ τῶν Κατσαντωνίων πρὸς τοὺς Ἀλβανούς, καθ' ἣν ἐφονεύθη ὁ Δίπλας, ἤθελεν ἀπολεσθῆ καὶ ἄλλος ἦρως, ὁ Βακὸγιαννος Βλαχορῆστος, μόνος ἀπολειφθεὶς, ἀχωρησάντων τῶν ἐταίρων αὐτοῦ, ἂν μὴ οὗτοι ἤκουον τὴν γενναίαν κρυγὴν τοῦ τουφεκίου του δηλοῦσαν ὅτι ζῆ ἔτι καὶ μάχεται· οἱ ἀδελφοποιοὶ αὐτοῦ εἰσερχόμενοι πάλιν εἰς τὸν κίνδυνον ἐβοήθησαν, καὶ ὁ Βακὸγιαννος βαρέως τετρωμένος ἐσώθη.

Φωνὴ τουφεκίου ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τῆς μονομαχίας, ἣν ἤδη διηγούμεθα. Ἀνωθεν τῆς Ναυπάκτου ἐμάχοντο κρατερῶς Ἑλληνες καὶ Τοῦρκοι· μεταξὺ δὲ τῶν Ἑλλήνων μαχητῶν ἦτο ὁ Χοσάδας, ἐκ τῶν Κατσαντωνίων τῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν προσελθόντων ὑπὸ τὸν Τσόγκαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀλῆ πασᾶ. Οἱ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως κλέφται, ἂν μὴ ἐγένοντο πάντες στρατηγοὶ τῶν ἐπαναστατῶν, ὡς ὁ Καραϊσκάκης καὶ ὁ Κολοκοτρώνης, ὑπῆρξαν ὅμως οἱ διδάσκαλοι τοῦ μάχεσθαι διὰ τοὺς ἀπολέμους Ἑλληνας τοῦ 21. «Ἦτο ὁ Χοσάδας, μοὶ ἔλεγε τις συμπολεμιστῆς αὐτοῦ, εἰς τὸ πλάγι μου, καὶ ἡ ματιὰ του ἡ ἀτάραχη καὶ ἡ καταφρόνια ποῦ εἰδειχνε ἔς τὸ κακὸ ποῦ ἔκαναν τὰ βόλια τριγύρω μας μ' ἔφεραν νὰ νομίζω πῶς ἕκατὸ ἀνδρειωμένοι ἐπολεμοῦσαν ἔς τὸ πλευρό μου». Τοιοῦτος ὁ Χοσάδας. Εἰς τὴν παράταξιν δὲ τῶν πολεμίων ἐμάχετο ἄλλος ἦρως